

MINERVA

Diară literară, beletristică și de distracțiune.

Apare în 1 (13) și 15 (27)
a fie-cărei luni.

Proprietar, editor și redactor responsabil:
George Curteanu.

Prețul: pe an 4 fl., pe 1/2 an 2 fl., pe 1/4 1 fl.
Pentru România și străinătate: Pe an 10 fr.
Prețul e a se solvi înainte.

Allios vidi ventos!

Revocă-ți în minte din vremea bătrână,
Din moși de strămuși,
Prin câte trecuse națiunea română
Și câți n'o vedu și — astăzi cu ochii pismoși!

Revocă-ți în minte noroiul de neamuri,
Ce dispăruse de pre pământu,
Cum toți năvăliră setoși pre — aste plaiuri
Și toți își aflare aici un mormântu.

Revocă-ți acestea în minte române!
Și nici nu-ți pese de greul de ați,
Trecut-au pre aiciă popore păgâne,
Și lacrimi de sânge ți-au cursu pre obraji.

Ești crengă din ramii gintei latine,
Vlăstaru din mândrulă Cedru regală,

Nu ori-ce vânturi pot să te 'ncline,
Nu ori-ce neamuri pôte să-ți fie egală.

Înalță-a ta frunte de nou cu mândrie —
Sortu stinge dușmanii tăi n'empăcați
Ca și altă dată — tu în vecinicie
Trăi-vei prin secolii nenumărați.

Nu-ți pese de vânturi, alorū turbare
Trece în fugă, și cu unū cuvântu
Chiar vandalismul încă dispore —
Cei vântu odată, trece ca — unū vântu.

Lasă că iarna câtă e de rece,
Totă are unū capetu la timpulū său —
Și acestea vremuri de doliu vorū trece,
Și acestea vânturi, ce batū din greu!

V. B. Muntenescu.

Trei pomi de Crăciunū.

Înainte palatului de erna a Țarului deodată se auzi sunându din o trompetă marșulū Ștrelițilorū. Grenadirii, — cu auritele lorū chipiuri de forma curecubetei, în uniforma lorū bogată posomantată, — săriră la pōrtă și așteptau acolo cu armele baionetate. În sunetulū lărmuitoară de trompetă, asceptatulū păși înainte lorū, dar elu nu era nici generalū, nici guvernatorulū din Petruburgū, ba nici chiar vr'unū ministru; elu era băiatulū brutarului cu coșulū plinū de pânū în spate și cu ruda cea lungă, pe care erau înșirați covrigii, în mână. Trompeta auzită însă n'a fostū alta decâtū tilinea lui de covrigarū, cu care, în remasu cu celū mai bunū trombitașū de regimentū, — a fostū în stare a esecută cu adevărată virtuositate acēsta melodie însuflețitoare de luptă.

— Tu moicule! Tu ai scârțaitū marșulū nostru? — îi strigă, corporalulū, unū omū uriașū de o orgie înaltū și cu o mustată bine cultivată pre fața-i dealtecum rasă, năcăjindu-se și totodată ținșindū de risū preste acēstă păcălitură.

— No, vedeți! La auzulū trimbițitū mele săriți mai iute, decâtū la avisulū despre apropierea Șvedilorū.

— E... i, tu nerușinatule! Indată te sfărimū.

— Chiar tu imi estī omulū, care pôte să sfarme pre cineva. Eu însă me rămășescu, că tu nici covrigulū

acesta nu estī harnicu se-lū sfărmi dintrodată în cinei bucăți.

— Ce? Eu? O tu trențoșule? Pe ce ne rămășimū?

— Să fie ai tăi toți covrigii ruți de tine în cinei bucățele. Fie-care însă, ce nu-lū vei putē frânge în cinei bucăți vei avē să mi-lū plătesci îndoitu.

— Vino încōce cu ruda ta!

Băiatulū rinjindu-se voiosū întinse uriașulū corporalū ruda sa de covrigi.

Acesta luă unulū, ce semena multū cu verigile lanțurilorū, ce zurăescu la picioarele criminalilorū condamnați la temniță grea, și-lū rupse cu o mișcare ușorā.

Însē numai patru bucăți avea în mână. Năcăjitu apucā alu doilea, pre alū treilea covrigū, ba încetū, încetū pre toți, câți erau înșirați pre rudū; se încordā, injurā, scrișni din dinți, înholbā ochii și totuși nu fū în stare a frânge unū covrigū în mai multū de patru părți.

Întregā garda rīdea și după fie-care încercare nereușită hohotulū creșcea, ba în fine deveni așa de puternicū, încātu se auzi colu susu în apartamentulū Țarului.

Petru, țarulū, deschise o ferēstrā ca să vadā, ce se întâmplā de-desuptū.

Se mai întâmplase, că la întrebarea sa: „bună a fostū supă?“ unū regimentū întregū, ca unū corū

de operă, într'o armonie fără scaderi de discântu, tenoră și basu, să-i răspundă: „Förte bună, Maiestate, fie binecuvântatü numele Täu și a sfântului Vladimiru!“ dară ca grenadirii sei dela pörta principală a palatului să fie ca din comandă îndemnați la unü risetu așa de sistematicü, acësta i se părü de totü curiosu.

— Ce se petrece acolo? — strigă Țarulü uimitü.

— Afurisitulu acesta, mișelulü de covrigarü! — sbieră corporalulü infuriatü și prinse pre covrigarü de urechi.

— Prinde-te pre tine de urechi, — strigă acesta, ca să poți auzi că Țarulü cu tine vorbeșce.

Acëstä observațiune cutezätöre făcü să ridä și Țarulü.

Noroculu, că era în ajunulü Crăciunului, când și în Petersburg e iertatü să fi cu voie bună. Atunci pöte ride și Țarulü ba chiar și gregarulü.

— Aduce-ți pre bäiatulü acela în susü! — demändä Țarulü și apoi închise feréștra.

Țarulü tocmai se sculase dela mäsä. Pre mäsä cea lungä mai erau încă täiere și blide cu aluaturi și fructe; iarä împrejurulü ei ședeau mai mulți domni în uniforme strălucite, când pre ușa cea mare inträ bäiatulü îmbrăcatü cu unü cojpea, de care pörtä iarna pre stradä toți covrigarii din Petersburg.

Acësta îi stătea de bine ficiorașului, ba în dînsulü se părea că e cu multä mai robustä decätü era în adevëru.

— Tu ai să fi soldatü — îi dișe Țarulü, — în care regimentü ai vré să intri?

— Dacă trebue să fie așa, atunci în acela, care hrăneșce pre ceialți — în alü potarilorü.

— Bine, covrigarule! Și ce ai vré acuma? Să mânäneci sêu să bëi?

Mai äntäiu se më uitä, să privescä! Țarulü îi ämplini dorința ficiorașului, fiind-cä în sêra de Crăciunü s' puteau v dé multe în palatulü de iarnä.

Pre atunci Țarulü trăia în ä în pace cu Eudocșia Lapuchin, muiereä sa cea dintäilä și cu copiläșulü și copila cu care îl înzestrase ea. Ca în fie-care casä de oräșanü, așa și în palatulü Țarulü era ridicatü unü pomü pentru copil, și mãna mamei condusä de iubire înfrunșetase crengile bradului sulegetu cu astelü de lucruri aträgätöre, cari mișcă așa de plăcutä inimile cele mici și farmecä și impresionözä ätätü de viu și pre cei bătrâni. La aprindereä multel-rü luminițe de pre pomulü de Crăciunü, furä invitați toți copiii nobililorü celorü mai de frunte, cari ca supuși devotați erau bine vëduți înainteä Țarulü. Se pare că în Rusia ceremonialulü curții se începe dela copil, risetele și gälägia erau line, căci o disciplinä aspröприя ori-ce manifestațiune de simțeminte mai vii. Prinții și prințesele cele mici, conții și contesele äșteptau cu o modestie rece împärtireä, ce avea să o facä șambelanulü de curte. Elü luä de pre pomulü Crăciunului presentele menite pentru ei, și anume pentru bäieții soldați întrauriți, pentru fetițe păpuși vucelate și pre lângä aceștea totü soiulü de lucruri minunate din Olanda și China. Covrigarului i se permise a se uitä dintr'unü colțü la acestü teatru darä a nu atinge nimicü, ädecä avea a privi și a fi linisecitü în consciința sa, că din töte prețioșele acëștea dënsulü nu va primi nimicü.

Ah ce frumosü calü de lemnü cäpëtase prințulü de corönä, miculü Alecsis! Elü se și aruncä numai decätü pre dënsulü și începü a-și comandä soldații contra Turcilorü. Calulü sêu și necheza, și musica militarilorü sei vërgați sufla din trimbiți și bâtea tobele.

Särmane Alecsis! Tie nici prin minte nu-ți trece acuma, că tu, ädatä ce vei cresce mai mare, vei ävé să cäläreșci pre piciulü unei temnițe suterane și să comandezi guzganii dimprejurulü täu!...

Dupä-ee se sfirși împärtireä darurilorü și pomulü era descärcatü, — atarä de portocale și merele cele rumene, nucü precum și alte licärituri stricätöre de stomachü și stropite de picurii luminițelorü de cërä, cari töte erau menite pentru servitorimea curții, — Țarulü äntrebä și pre covrigarü: „Ce poștesci tu să äibi din töte acëștea lucruri frumöse? Și domni cei străluciiți începurä a ride ironicü de ficiorașu, ba chiar și copilü își arëtau disprețulü lorü față de dînsulü prin priviri și gesticulari și se părea că ei doriau să-lü vadä plängëndü, când pomulü va fi scuturatü de töte ce erau pre elü. Elü însë zimbändü privi spre Țarü și-i dișe: „Më rogü, să-mi dai pomulü acëstä“.

— Ce vei face cu elü?

— Äși vré și mi-ar plăcé să acäțü odatä pre elü cruciulițele și stelele acëștea sclipitöre, ce le pörtä domni acëștia pre piepturi?

— La dracu! Cum te chiemä pre tine fläcăule?

— Alesandru Dani-lovici Mencicoff

— Alesandru Dani-lovici Mencicoff! Tu vei rămänü în palatulü meu!

Covrigarulü rëmasu la curte în scurtü timpü se änlätä acolo, unde unü omü de rëndü nici a dori nu putea. Numele sêu rësuna în totä lumea. Capetele äncoronate se ävoioșau de zimbetaru sêu și eroii äncununați cu lauri tremarau de mänia lui. Elü tradä Țarulü pre ducele Amilca, pre binefäcëtorulü sêu, că ar fi rebelü. Conspirätorulü se executä, și tradätorulü primi pre fata lui de muiere și posesiunile lui ca rësplatä.

Pre elü îl äncerdință Țarulü cu educarea lui Alecsis, fiulü sêu celü mai vërstnicu, apoi cu supravieghierea lui în temniță și în fine cu decapitarea lui. În Austria fü ridicatü la rangulü de conte, în Prusia la demnitätea de prinț, și în Rusia la rangulü de duce regentü de Ingermanland. Elü deveni favoritulü țarevnei änainte, în decursulü și dupä cäsätoria ei, și posesiunea lui se ämări așa de tare, äcätü era asemenea unui regatü. Dörä bine scia elü să sufle în tilinea sa, ca acëea să rësune ca o trompetä. Sub stindardulü legalitätii ämpunea elü contribuțiuni, fura și räpia și dacä îl ä prindiau cu gluma, cui îi päsa?

Dupä mörtea Țarevnei, elü deveni tutorulü lui Petru alü II-lea, de a cäru fericire și siguranță, era așa de ängrijatü, äcätü îl fü äinecu în palatulü sêu propriu și în äntinuu îi făcea propunerea, ca să se cäsätörëscä cu fata sa, carea apoi îl va puté änsöfi în lumea largä.

În o sêrä de crăciunü, chiar în sala acëea, în care elü ca copilü de covrigarü privise odiniorä din äpropiere ordurile strălucitöre de pre pepturile domnilorü celorü mari, se äședä äräși unü pomü ämposantü de crăciunü, ale cäru ramuri puternice se äncovoiau de unü felü de jucärit, cari făceau bucurie numai bä-

ieților celor mari. Insignii și creștii pentru merite, spade de onoare și bastoane de mareșal, chei aurite pentru guvernatorii cetăților, mitre pentru arhiepiscopii și altele de felul acesta. În vârful pomului era pusă o giuvaeră lucitoare, care avea mare asemănare cu coroana Țarului și prin frunzișul cel verde mai sclipia încă ceva, — un bust în rame masive de aur, care era învăluit de un văl puțin străvedător spre a nu se pute cunoaște în același fața lui Menciocoff.

Erau adunați băieții cei mari, între cari aveau să se împărțescă aceste daruri. Într-un colț aproape de cuptor, — sta cel mai desconsiderat dintre toți, — tinărul Petru al II-lea stăpânul tronului și al imperiului. Tutorul său, preaputernicul Menciocoff, începuse a distinge pe rând oșpeții, cu darurile menite pentru ei: „Pălăria aceasta de duce este pentru tine! Oficiul acesta de guvernator este al tău, dragul meu voinic! Acest scaun episcopesc este pentru tine! Emblema aceasta și-o poți bate pe poarta! Acest baston de mareșal îl dobândești tu! Bravul meu! . . .” Și așa se continua, până ce a fost gata cu împărțirea. Preținga cea mai din jos era numai bustul și pe vârful pomului, coroana. Ce-ți alegi tu de pe pomul acesta? — întrebă Menciocoff pe Petru al II-lea orfanul, ce sta în unghiul de lângă cuptor.

— Singur numai pomul! — răspuse tinărul cu ochi fulgerători.

— Insuși pomul? și ce lipsă ai tu de el?

— Spre a te spânduri odată de el, tu hoț de țără ce ești!

Uimită privi ducele în jurul său. El voia să zimbescă, dar vedându, că băieții cu prezentele, ce tocmai acum le primiseră dela el, îi întorseră spatele și se părea că nici nu-l mai cunosc, îi amorți zim-

betulă pe buze. Numai unul, care avea o cheie mare de aur, în puterea căreia el deveni guvernator al Petersburgului, se rînji malițios către cel încremenit și-i duse: Duce tu mi-ai dat cu ceva mai înainte cheia aceasta. Pe onorea mea! Cu acesta te voi băga în temniță pre tine Alesandru Danielovici Menciocoff.

Guvernatorul din * * Beresovă, în Siberia, era ună domnă bătrână și cu inimă bună. Neavându copii chemă în seara de Crăciun la palatul său pe toți copiii esilaților, ca aceștia să se bucure de frumusețea pomului de crăciun și apoi să primescă și darurile de Crăciun. Obiecte prețioase de lăcuș, ce e drept, nu se vedeau aici, fără numai ciorapi și mănuși călduroase, bâte provădute cu cuie de ghiță, patine, năfrâmi, cano micș scilpicioase pentru tea și alte obiecte practice, cari le visau numai copiii celor esilați aici. Fie-care își primise prezentul ce și-l alege. Mai era încă numai o copilă delicată și galbână, care aștepta ceva și ea.

— Ce îți vei alege tu, draga mea copilă? — întrebă prietenește guvernatorul.

Copila nici nu se uita la obiectele ingramădite, ci cu voce tremurătoare ca de friguri răspunde:

— Dle, cinstește-mi pomul!

— Spre ce vei întrebuiți pomul crăciunului, copilă?

— Tatăl meu locuiește în coliba aceea, a cărei coperisă găurită de abia se vede din neună. Lemnele ni-s'au gătat. Eu nu pot să merg la pădure, fiindcă mă scutură frigurile; iară tatăl meu, până ce nu-și va peteci ciobotele, încă nu poate eși din colibă. Te rog dară dă-mi pomul ca să facem foc din el!

— Cum e numele tatălui tău, sormană copilă?

— Alesandru Danielovici Menciocoff.

(M. Jokai).

Onigașă.

Un copil de conte.

Roman de Anton Langer

tradus din limba germană de Dănilă Sânjoană.

(Fine).

Mâna contelui tremura, când întinse ficei sale în tăcere acest bilet. Ea o ceti în linise, pre când tatăl desfăcu jurnalul, unde îndată îi dete ochiul de un loc subtras cu roșu sub rubrica: „Noutăți”, carele cuprindea următoarele:

Paris în 19. — O întâmplare, ce s'ar fi putută fini tragică, a aflată totuși spre mulțămirea generală ună sfârșită foarte comică; adecă se aprinse ieri în grădina unei case dela țără în Avenue de Neuilly ună pavilion al marquisului de A. și fiindcă se scia, că în acela se afla ună lucrătoră, alergară din toate părțile întru ajutor. Dar cine va descrie uimirea stângătorilor, cari scoseră din flacăra pre lângă tinărul uvrier încă și o damă tină, care făcuse lucrătorului o vizită în o oră așa târzie a nopții, pôte-că focul pasiunii

acestoră îndrăgostiți a aprins pavilionul și delicata părechia de porumbi era mai friptă. Evenimentul devine și mai comic prin împrejurarea, că tinăra damă este ficia contelui d'Au., mirăsa proprietarului pavilionului. Morală: Nu vă dați pavilonele spre reparare la lucrători tineri și frumoși, când aveți fete, mirese sau muieri tinere și frumoșe.

— Impertinent! — esclamă contele făcându spume de furie, — știu eu cine-mi jăcă această festă! acela e Morsennau, inamicul meu, care a recercat redacțiunea pentru primirea acestui articol de infamie! N'are să scape de spada mea, — el și ticălosul de redactor.

— Ce este? — întrebă Leonia spăriată.

— Cetește aici duse contele infuriat, — și cugetă, că de aici înainte ori-ce amintire a acelu flăcău

nefericită, e vătămăre pentru mine. Ori-ce apropiere de el ar însemna numai de a întări aceste minciuni miserabile, pre cari le răspândește în publică această notiță. Atâta eu cât și tu suntem blamați, decă nu ne succede a delătura ori-ce prepus prin căsătoria ta cu d-lă de Argenteuil. Elă trebuie să te ție în căsătorie, chiar de a-și trebui se îngenunchiu înaintea lui pentru aceea, sau să-lă astringă la aceea cu spada. Din partea ta însă nu voescu să mai audă nici o contradicere, căci nu voiu suferi nici una. Adio!

Și contele plină de furie eși din odaia.

Leonia ceti noutatea din jurnală înroșindă și îngălbînindă — își inchipui, că tatălă ei trebuie să se fie iritatu preste măsură prin aceea.

Descurajată își lăsă frumosulă capă pre mâna fină și se cufundă în cugetări adânci spre a află o eșire din acestă labyrintă de întemplieri.

Atunci intră Straschenko și anunță, că afară este un bărbatu străinu, carele voesce a vorbi cu ea cu ori-ce preț. Fiindă-că Leonia presupunea vre-ună trimisă de a lui Procopă, dete ordină, ca anunțatulă să între.

Câte-va minute după aceea stătea înaintea ei un bărbatu tinăru, palidu la față și în vestiminte vechi.

— Cine ești d-ta? ce voesci dela mine?

— Grațiosă d-șoră, — disc necunoscutulă cu ună accentă slavie, — am însărcinarea din partea căpitanului Stavinsky a vē predă ună pachetă.

— Dela căpitanulă Stavinsky! — răspuse Leonia cu mirare, — cum vină eu la aceea, de a primi ceva dela ună bărbatu cu totulă necunoscută?

— Nă știu, — răspuse străinulă, — eu lueru numai după mandatulă primită. Sum croitoră și lueru la ună măiestru mare. Căpitanulă vorbea cu mine în totă ziua, când trecea pre acolo, căci suntem compatrioți, — poloni. Înainte de câteva luni îmi predete acestă pachetă și m'a jurat pre patria noastră, ca acela să vi-lă predau d-văstră, grațiosă d-șoră, îndată-ce nu ași audī despre elă nimică timpă de trei zile. Acestă casă a obvenită acum, — astăzi e a patra zi, de când nu am mai vēduta pre căpitanulă și nici nu am auditu nimica despre elă și așa ascultându de însărcinarea lui, ca ună compatriotă onestă, am și adusă pachetulă aici.

Și polonulă puse ună pachetă subțire, pōte-că scrisori, în mânilă d-șorei.

Leonia se cugetă ună momentă, că ore să primescă această trimiteră a arestatului. Dar își aduse aminte, ce i-a fostă vorbită tatălă său despre relațiunile lui Procopă cu Stavinsky și fiind-că presupunea, că în acele scrisori s'ar putē cuprinde ceva, ce i-ar dă deslușiri și pōte-că ar putē delătura ună pericolă

dela capulă iubitelui său, luă pachetulă și întinse aducătorului o monetă de aură.

Polonulă se trase îndereptă, ca și când l'ar fi ofensată aceea, de a fi plătită cu bani, pentru ună serviță amicală pentru ună compatriotă; dar își trase pre sēmă mai bine, suspină, luă napoleonulă și cu cuvintele: — am patru copii, — D-șeu vē răsplătescă, d-șora mea — și eși pre ușa afară.

Leonia deschise iute pachetulă, — sub hârtiile dure ale învelitōrei prime se afla ună biletă cu inscripțiunea: „La contesa Leonia d'Aubusson-Ardaigne“ și ună mică manuscriptă scrisă și învelită în o hârtie albă.

Leonia luă biletulă îndreptată cătră ea și ceti:

„D-șora mea!

„Când vei primi acestă pachetă, să ști, că sum în prinsore. Am întocmită însă lucrulă astfel, ca pachetulă să fi-se inmanueze numai atunci, când eu îmi voiu fi perdită libertatea. Acela, carele mi-a răpit-o pōte fi numai tatălă d-tale, căci numai elă scie despre mine atari lucruri, cari îmi amenința libertatea și vieța. Deși eu mă intereseză fōrte puțină de vieța mea, totuși mă vēdă silită a răsplăti după merită pre tatălă d-tale, care mie are a-mi mulțami totă splendoră sa. Acestă o facă, când îți întindă spre cetire manuscriptulă acudatū, fiind-că în acela e curatū în detalulă sōrtea rudeloră celoră mai de aprōpe a d-tale, a fericitelui d-tale unchiu contele Henri d'Aubusson, a soției sale născută Maria Hlaby și a fiului seu legitim, Procopă Hlaby, — recte contele Procopă d'Aubusson. Eu știu, că tatălă d-tale de nimică pre lume nu e interesatū mai multă, ca de iubirea și stima d-tale, carea prin cetirea acestui manuscriptă ar trebui să se mărească în ună modă însemnată. Documentele respective se află în mâni sigure și la timpulă seu vorū fi înmanuate d-lui Procopă Hlaby. Cu distinsă stimă

Stavinsky, căpitană.“

Leonia era p'aiei să arunce manuscriptulă și biletulă în focă, fiind-că presimția în modă instinctiv, că acelea ar fi trimise ei, ca să semene între ea și tatălă ei o discordie incurabilă, dar gândulă, că acum pōte cunoșce rudeni, despre cari nu audise nimica, cu esceptiunea contelui Henri, o mișcă a ceti manuscriptulă.

Trase ună scaună și răscoli foile după olaltă.

Deja șirele prime îi încatenară atențiunea. Cu câtă mergea mai departe, cu atâta mai multă creșcea mai multă interesulă. Obrazulă îi îngălbini, buzele își perdură colōrea, inima bătea aprōpe audibilă și sudori reci îi udau fruntea albă.

Manuscriptulă cuprindea tōte întemplierile, cari legară pre căpitanulă și contele laolaltă cu catene pline de misterii. Amorulă contelui Henri și unirea sa le-

gitimă cu Maria Hlaby, tradarea vărului său, a tatălui ei, asasinarea din lunca cerbului, fuga căpitanului și răpirea documentelor, — toate, toate erau cuprinse în acestu manuscriptu. Ca martoră aduse pre Strachenko, carea era încă în serviciu ei. Ca dovadă pentru esacitate a celorlalte se provocă la documentul de căsătorie, pre carele l'a depusă la unu locu siguru. Apoi îi enară sorțea și suferințele copilului de conte, Procopu Hlaby, cu carele se întâlni în Parisu în unu modu miraculos și totodată-i aminti, că și Procopu trebuie să se tîmă de urmările cele mai rele din partea unchiului său, a contelui.

Leonia lăsă să-i cadă manuscriptul din mână și se rădîmă erăși de divan, desputerită și cu ochii închiși. Inse deși înainte ochiului fizicu era noapte, înainte ochiului ei spiritualu stăteau vizibile și clare două cugete :

Procopu Hlaby, sormanululf calfi de mésară, era vărul ei, legitimul conte d'Aubusson, erede alu bunuriloru tatălui ei.

Tatălă ei propriu inse, unu asasinu miserabilu, unu usurpatoru de proprietate străină, — încercase cu mână scelerată pistolulu, carele omori pre celu mai apropiatu înruditu alu său; elu era naturalulu inamicu de morțe alu eredelui legitimu.

Cu inima apăsată ajunsă ea acum și la aceea presupunere, cum s'a născutu foculu în pavilonu.

Leonieii îi mai rămase o unică speranță.

E cu puțință, că Stavinsky a scrisu acestu istoricu, numai ca să-și răsbune asupra tatălui ei, pentru-că acesta scia de secretele polonului și așa, după părerea căpitanului, celu puțină l'a tradatu.

Lectorulu, care își va aduce aminte de lucrătorulu italianu beatu, va scii mai bine și va ghici, în ce relațiun stătea acela cu arestarea lui Stavinsky, la care ce e dreptu contele a fostu nevinovat. Inse Nemesis își apucă prada cu mână puternică și toate împrejurările se formulară astfel, ca toate planurile asasinului să se încrucișeze și infamiile lui să ese la lumină.

Căpitanulu amintise complicitatea servitorei Strachenko și a amoresului ei la răpire. Leonia, ca să reprobeze adevărulu afirmării lui, chemă pre bătrâna sa servitore în launtru, pași aproape de ea, o înscință despre manuscriptulu căpitanului și pretinse o mărturisire clară sub amenințarea celei mai grele pedepse.

Strachenko, carea tocmai scia despre arestarea lui Stavinsky, fiind-că Borowsky ca unu aderentă fidelu alu bătrânului revoluționară încă fusese arestatu, să aruncă la picioarele stăpânei sale și depuse o mărturisire detalată între lacrimi de penitență. Ea mărturisii, că a servitu în casa nefericitei Maria Hlaby ca camerieră și spionă a contelui, că ea a sciutu de că-

sătorie Mariei și a contelui Henri, precum și de îngrecarea nou căsătoritei, că în aceea și nefericită, când fu adusă contele mortă din lunca cerbului, ea a răpitu nu numai bani și prețioasele stăpânei sale, ci și lucrulu celu mai scumpu, ce-lu posedea aceea, — documentele de căsătorie, așa încatu sormanii i devenii imposibilu a documenta căsătorie legală, precum și legitimitatea copilului, ce-lu purta sub inimă. Strachenko mărturisii mai departe, cum a fostu ea mai departe plătită de contele pentru fapta sa și cum a fugitu cu amoresulu și cu căpitanulu în Saxonia.

Sormană fică de conte ameti. Atâtea infamiii îi inecau, îi omoriau inima, precum nimicesce unu gazu mortalu simțurile. Din adevărulu datelor Sabineii, cari consunau cu ale căpitanului până într'o iotă, observă ea, că și celelalte ce le-a afirmatu căpitanulu sunt pe deplin adevărate. Procopu îi rămase înruditulu ei, și eredele d'Aubusson-iloru, tatălă său îi rămase pânditorulu de ereditate, asasinulu și punătorulu de focu.

Ea își apăsă mână pre frutea-i palidă ca morțea și totuși ardendă spasmatică, ca și cum ar cercă unu cugetu, unu eșitu din acestu labyrintu.

Strachenko stătea încă totu plângendă îngenunchiată înainte ei.

— Scollă-te, — dișe Leonia.

— Nu, până-ce nu mă ierți, d-șoră.

— Eu nu am a-ți iertă nimic, — te ierte D-đeu și aceea nefericită cu copilulu ei, pre cari i-ai despoiatu de toate.

— Eu am făcutu pre voia tatălui d-tale.

— Pre voia tatălui meu! Da! într'adevăr!

Leonia se înfioră, când esprimă cuvântulu tată.

— Scollă-te, — repetă ea și fă ce-ți spunu.

Strachenko ascultă.

— Ia acestu pachetu, — dișe Leonia, — du-lu dincolo la tatălă meu și spune-i, că eu sciu totul, — spereză, că acuma nu va mai avé de reflectatu nimic la aceea, ce i-am fostu propusă eu cu o jumătate de oră înainte.

Strachenko luă pachetulu și eși.

Abia ajunsă afară și Leonia frântă de durere se aruncă înainte unei icone cu restignire ce atirna în odaia ei și se rugă.

— Domnulu meu și Dumneđululu meu! carele ai pătimitu pentru toți, ție-ți sacrificu și suferința mea. Arată-mi calea din aceste rătăcirii ale tânguirii și disperării. Bărbatulă, carele mi-a datu vieța, a asasinatu pre tatălă bărbatului, pre care-lu iubesc, elu a despoiatu pre bărbatulă alegerei mele de ereditatea sa, i-a răpitu-o. Ce am de făcutu ca să coregu nedreptatea, — și totuși să cruțu pre tatălă meu, câtă va fi posibilu? Arată-mi calea ceresculu meu părinte!

Ea își plecă capul, după puține minute își ridică fruntea ca străfigurată, ochii îi luciau și șopti încet în sine:

Procopu nu trebuie să aștepte de ce viță e el. Documentul de căsătorie voiu săi eu a-lu câștigă. Ce i-a răpitu copilului de conte invidia, aceea trebuie să-i recompenseze amorul. Elu mă iubese infinit și în amorul său va fi pentru elu fericierea cea mai mare, decât eu nu voiu numi pre contele d'Aubusson de soțul meu, ci decât mă voiu scבורi eu la elu, decât fiica de conte, ca muiere a mésarului Procopu Hlaby, voru întemeia împreună caminul lor. Acestu sacrificiu ilu va face fericitu. Acesta va fi împăcarea pentru crima tatălui meu. Eu îi aducă avere și amoru, de ambe acestea a trebuit să fie elu despoinat din junete, deși îi aparțineau lui. Tatăl meu probabil se va retrage de noi fiindu-i cununia noastră fără voie, — căci eu cred, că după aceste întâmplări nu mă va mai privi în față. D-șeu să-i fie îndurător!

În același momentu răsună pușcătură de pistolu.

Leonia se opri locului cu monologul său și-și apăsă mâna pe inimă.

Momentană auzi strigătul de durere alu servitorei Straschenko, la care se adause îndată bocitul celorlalți servitori.

Palidă ca mórtea schiopată bătrâna bună în odaia Leoniei.

— Ce este? întrebă Leonia tremurând.

— Când am predat d-lui conte pachetul, relatează Straschenko silabisându, atunci ceti inte câte-va foi din acela, apoi intră în odaia laterală, — se auzi o împușcătură —

Leonia se clătina.

— Și contele, — încheia bătrâna, jăcea la picioarele mele cu capul zdrobit.

Plină de durere ridică Leonia fața către ceriu.

De acesta mi-a fost mie frică — murmură ea întru sine și cădu fără conșiență pre padimentu.

CAPITOLUL XI și ultimul.

O epistolă de damă ca epilogu.

Amă ajunsă la finea romanului și mai avem numai puțin de mai adaus, fiind-că nu aparținem categoriei acelor romanțieri, cari după predarea întregului material mai enareză cu o plăcere îndestulătoare, câte pocale de champagne a beută eroul la nunta sa și din ce materie a fost vestmântul, ce l'a purtată mirésa.

Fie-ne permisă a aminti aici numai cele mai necesare.

Căpitanul Stavinsky dimpreună cu consoțul său Borowsky, ca membrii ai societății secrete „Mariana“, din considerarea pericolosității lor deosebite,

precum și a aplicării lor neînvingibile la intrigă revoluționare, fură trimiși la Cayenne, și nu scimă, decât căpitanul dimpreună cu amoresul servitorei Straschenko mai trăescă și acum în țera, unde crește pericolul și decât se află bine.

Procopu Hlaby, carele stătea cu căpitanul în o relațiune prea nebasată, decâtu ca să fie și elu tras în cercetare, primi dela poliție semnalul a se depărta câtu mai curându din Parisu, ceea-ce o făcu elu cu atâta mai vârtos, căci contesa Leonia, după înmormântarea tatălui său, părăsi de asemenea capitala lumii de lângă Sena.

Straschenko primi la această ocaziune dimisiunea ce și-a câștigat-o prin purtarea sa în Praga și o pensiuie frumoasă, ce a meritat-o pentru serviciile de 17 ani în casa contelui.

Tote celelalte se voru clarifica prin o epistolă, carea ajunsă în Carlsbad, cam cu unu an și jumătate mai târziu. Epistola purta sigilul postal din Graz și era scrisă de dómna contesă Akosy către dómna de Gablanovich, două persoane, cari nici-odată nu au apărut în persoană în narațiunea noastră și a căroră corespondență totuși trebuie să o aplicăm ca capitulu finalu. Dómna Akosy adecă, pre timpul, când încă nu era dómna se chema Ida, baronesa Warnstein, și era o amică intimă a Leoniei, pôte-că ne vomă aduce aminte, că în epistola Leoniei către blonda Ida s'a făcutu amintire despre fărmeacătoarea Irene, carea se căsătorise cu unu domnu bătrân de Gablanovich. Epistola scrisă de Ida fu îndreptată către Irena. Tinera contesă scrisă precum urmază:

„Scumpa mea Irene!

„Să mai întâmplă încă totuși minuni! Prima minune e la totu casul aceea, că eu cea mai leneșă dintre toate scriitoarele, îți scriu o epistolă, carea trece peste formatul meu ordinaru cu 6 fețe pline. A două minune o vei afla însa-ți în epistolă.

„Cum merge soțului tău? Sperezu că mai bine? Din epistola ta ultimă am observat, că scaldă îi ajută. Totuși are dreptu Oppolzen.

„Eu și mama ne aflăm bine. Bărbatul îmi scrie în totă ziua, că serviciul în castru nu-i este așa plăcutu, ca viața lângă mine. Elu este bun! De altcum în trei luni să ridică castrele, până atunci mai trebuie să acceptu, — apoi plecu la Viena spre a căde în brațele lui Istvan alu meu. De altmintelega e foarte plăcutu aici în Graz. Mama țice, că-i place mai bine ca în Viena. Gustula!

„Noi facem câte-odată călătorii mici, câte pe două, trei zile, — amă fostu în Gleichenberg, pre Riggersburg și încă diferite locuri, ale căroră nume le-am uitat. De curându am călătorit prin o vale fărmeacătoare pre lângă Mur, sau dóră a fostu Mürz? —

Nu, Murul trebuie că a fost, — dar aceea nu are a face. După amez, aflându-ne în mijlocul unei păduri printre stânci și brazi, se ridică deodată o tempestă înfricoșată, tu cunoști pre mama și timiditatea ei, cu care se asemănă foarte bine frica mea proprie de fulger și tunet. Noi silim să ne cocierim să mâne mai repede, însă acela răspundea, că asemenea lucru nu folosese nimic, căci și dacă ar mâna încă odată așa de repede totuși ar trebui cel puțin trei ore până la — (o, D-șeule! am uitat numele, tu-mi cunoști memoria mea de nume de locuri!) — scurt, eram în disperare, cu atâtă mai mult, căci deja cădeau picuri mari.

„Deodată aușirăm tropot de cai și îndărptul nostru alerga în fugă pre drumul unu călăreț pre unu cal negru. Unu bărbat pre unu cal negru are în sine totdeuna ceva romantic. Ajungându la noi ne salută cu curtuasie. Ilu întrebărăm, că nu am pute afla vre-unu loc de scutela aici împrejur pre câte-va secunde, până ce va trece tempestatea. Străinul, carele en passant șisă era frumosu ca o iconă și imbrăcatu foarte elegantu, ne oferi casa sa propriă, care ar fi numai de ce minute în o parte dela drum. Fiind-că străinul nici de cum nu arătă a ne amăgi în vre-o speluncă de hoți, primirăm ofertul cu mulțămită.

„Elu sbură deci înainte, — cocierul nostru îi urmă în galop. Tunetul alunga caii și trăsura. Câte-va minute am mai mersu pre drumul de țără, apoi am încordat la drépta în o vale îngustă dealungul unui părau murmurător, pre unu drum de minune bun, care îndată după vre-o 10 minute ne aduse în o căldare de munți, unde înaintea noastră se estindea o posesiune atrăgătoare, — o vilă, cum nu o poți afla mai cu gustu nici în Baden și nici în Ischl, dimpreună cu o fabrică mare aședată aproape de apă, lângă care era situată o móră de firez. Cătu de curiosu, că din móră poți căpéta și scânduri tăiate. Fabrica și vila păreau de alteum a se ține de olaltă, căci pre frontispicele villei era scrisu cu litere mari:

„Meseria are câmpu de aură.“

„Ne aflam așadar la unu meseriaș. Altmintrea trebuie să mărturisescu, că tinerul bărbat să purta cu o curtuasie ne mai pomenită. Ne ajută a ne dá josu din trăsura, apoi într'o antișambră frumusică ne rugă se așteptăm unu momentu, până ce-și va aduce muierea, să ne conducă în odaia pentru oșpeți. În același momentu însă erupse tempestatea cu o tărie înfricoșată. Unu fulgeru sulfuros imi storse mie și mamei unu strigăt de spaimă, — orbite ne țineam mânil înaintea ochilor, și când le-am luat érași, atunci stătea înaintea noastră — nu, tu nu-ți presupuni cine! — înaintea noastră stătea amica noastră de școlă

Leonia, contesa d'Aubusson-Ardaigne, despre a cărei dispărere enigmatică și-am fost scrisu deja la Mehadia, unde neomatismulu bărbatului tēu devenise atâtă de simțitor.

„Da scumpa mea Irene, am ajunsu la a două minune din epistola mea. Frumosa Leonia, sumeța contesă, este soția meseriașului, — căci totu astfel trebuie să-lu numescu, deși mânil sale fine nu arată nici o urmă de lucru, și deși adecă se numescu de cătră toți ómenii domnul fabricei. Ce n'est pas le nom qui change les choses!*) Strinsu luat elu rămâne totu unu mésar, căci după-ce Leonia după o primire cordială ne conduse prin casa ei într'adeveru pompósă, am venit și în o odaia seducătoare, unde în unu léganu foarte frumosu lucratu, pre lângă totu vuetul de afară dormia unu copilașu fărmeătoru de trei luni. Și aici ne spuse Leonia cu sumeție, că leagănul pentru micul ângeraș e lucrul — soțului ei. Inchipuesce-ți numai, Irene, unu tată care face singuru leagănu pentru copilul seu! E ne inchipuveru! Mama află încă și mai ne inchipuveru, cum póte avé unu meseriaș unu copilașu atâtă pe frumosu. Mai departe ne arătă Leonia în budoarul ei, — serinișore și cutit admirabilu lucrata, cum se potu căpéta numai în Viena la Stammer și Breuil séu la frați Fasching, cari asemenea le pregătise soțul ei. Și Leonia își dádea o deosebită nisuintă de a ni-se presentă ca madame Hlaby, dómna fabricei.

După acestea ocupărăm odaia destinată pentru noi. Tempestatea nu mai voia să înceteze. Era spre optu ore. Leonia ne invită la cină. Ne-am transpus în o sală de mâncare stilu goticu și aici am întâlnit întreaga familie, căci astfel trebuie să o numescu deși nu suntu înrudiți, — adecă:

„Unu domnu bătrănu, carele a fostu măiestrul tinerului bărbat, dimpreună cu dómna sa, o muieră bătrănu liniscită, carea trebuie să fie blândéta peronificată; ambi vorbiau foarte puțin și esaminau numai cu priviri pline de iubire pre Leonia și bărbatul ei, în a căroru față să părea că gustau unu felu de pâne din grație. Dar nu! mă rétăcescu, d-nulu celu bătrănu volbi odată despre două case ale sale în Viena, și când ai case atunci nu măneci pâne de grație; bătrăni suntu acolo întru adevér pentru petrecere și plăcere.

„Apoi mai era aici unu individ, în costum de lucrător, — inchipuesce-ți! Se chema Paulu și încă din Mainz. Acela trebuie să fie unu felu de calfă supremu séu conducătorul lucrului. Acela vorbea în continuu, dar nu prosti, te potu asigurá, — se purta atâtă de îndeménaticu, ca și când ar fi fostu totu prin salóne, ba încă își permise a-mi presentă odată tăierul

*) Numele nu schimbă lucrul.

său cu păstrăvir. Mama clătină din capu măniosă, chiar și eu voiam a-i refușă, însă tu-mi cunoseși predilecția mea pentru păstrăvi, și aceștia erau cei mai frumoși din câți am vădută în vieță. Eu am mâncatū patru bucăți! delicatū!

„Am petrecutū o sēra fōrte plăcută. D-lū Hlaby, posesorulū fabricēi, vorbeșce tare frumosū. Elū la tōtă întēmplarea e unū bărbatū cultū, — celū puținū în acelu înțelesū, cum suntū vētavir de curte și guvernantele. Mama, care la începutū nu se prea simția acasă, după aceea se încălđi și sē petrecū cum se căvine. Am durmitū preste nōpte în nisce paturī esecleante și a dōua đi diminēța, când amū plecatū de acolo și Leonia cu copilulū în brațe și cu soțulū ei ne-au condusū la trāsura, mama ū invitā, ca când vorū veni la Viena sē ne cerceteze. Darā Leonia rēs-punse, cuprinđendu-și soțulū și sārutāndū gurița cea mică de cirēsă a copilașulū: „Nu credū, d-nā baronesă, că s'ar putē întēmpla aceea. — noi ne simțimū aici prea fericitī“.

„Acum veđi omenașir acestia suntū indestulitī. Ce đici la tōte acestea! Nu-i acēsta o adevēratā minune? Incheiu cu salutare cordială la soțulū tēa și-mi permitū a-lū face atentū pre elū și pre tine la unū inseratū în Nrulū 205 alū „Pressei“, unde suntū anunțați călțunir de flanelū, a cărorū practieabilitate o preamăresce István alū meu și carī ū recomāndū soțulū tēu pentru aceea, fiind-cā ū cunoscū simțibilitatea pentru influențele timpului. Rēmāi sănētōsă; te sārutā în gāndū a ta I d a“.

Finea părțir a dōua.

Diverse.

D-lū Dr. Corneliu Diaconoviciu aduce la cunoscintā, că redacțiunea điarulū „Dreptatea“, ce va apārē cu începutulū anulū venitorū precum și locuința d-sale se aflā în Timișōra, cetate Stadthausgasse Nr. 4.

Lumea literarā, fōia beletristicā literarā, care a începutū sē ēsā din prima Ianuarie n. e. în Gheria sub redacțiunea d-lui George Simu din lipsa de sprinjū sufficientū a încetatū de a mai apārē.

„**Tribuna**“ și „**Foia poporului**“ **sistate**. Administrațiunea Institutulū tipograficū din Sibiiu înscieintēzā abonentīr „Tribunei“ și a „Fōiei Poporului“, cā la intervenția procurorului din Clușia i s'a interđisū prin sentință judecătōrescā și sub grea pedēpsā a mai tipāri aceste điare. Sperēzā însă cā în curēndū se va regulā afacerea și foile se vorū pune ērāși în cursū. Motivele sistārei suntū urmātōrele: D-lū Eugenū Brote nu s'a insinuatū la forulū competentū ca editorū-proprietarū alū acestorū foi; nu a tipāritū numele seu pe fiecare numărū și nu a făcutū arētare despre strām-tarea locuinței. Pentru aceste motive d-lū Brote e conđamnatū la o amēndā de 1000 fl. și la suportarea spselorū de 120 fl.

Procese de presă. În 22 l. e. n. s'a pertractatū de cătrā curtea cu jurațir din Clușiu procesulū de presă intentatū điarulū „Foia Poporului“ pentru unū articolū publicatū în nrulū 28 alū acestei foi intitulatū „Romānia pentru noi.“ Acusațir: d-lū Ioanū Russu Șirianulū a fostū osānditū la 4 luni închisōre de statū, fiindū trimisū ērāși sub escōrtā la Segedinū, iar d-lū Ioanū Popa Neeșā la 2 luni închisōre precum și la suportarea spselorū de 100 fl. Recursū nu s'a insinuatū.

Procurorūlū regescū a intentatū procesū de presă întregulū comitetū centralū alū partidulū naționālū, care a compusū Memorandulū dusū la Viena precum și altorū 4 inși, carī s'au respānditā. Numērulū celorū citați e de 29. Điaua pertractārei s'a fiesatū pe 23 Ianuarie la tribunalulū cu jurațir din Clușiu.

Abonați Caliculū!

Unū terno sigurū facū toți ceice abonēzā

„Caliculū“

điarū humoristicū și satiricū cu multe ilustrațiunir,
pe anulū 1894!

Prețulū abonamentulū ordinariū, pe întregū anulū, e 3 fl. sēu 7 franci și cine nu va rīde de celū puținū 3 ori din fiecare numărū, acela își primesce abonamentulū solvitū înapoi

Toți cei cu puținā dare de mână primescū Caliculū cu 2 fl. sēu 5 franci pe anū.

Toți cei sērāci, fără deosebire de rangū și dignitate, totū așa militariū subalterni, studențir, mese-riașir, gendarmir, finanțir, cantorir, crāșnicir, clopotarir și toți cei încurcațir în procese de despārțenie primescū Caliculū cu 1 fl. 50 cr. s'au 4 franci pe anū.

Mai ieftinū nicī guta nu lovesce!

Abonentir ordinari, care pānā în 1 Ianuarie vechiū, ne trimittū întregū abonamentulū de 3 fl. s'au 7 franci, primescū noulū calendarū alū Caliculū gratuitū, s'au pe de-a-supra, ca fuiorulū popii și totū anulū rīdū.

Abonentir cu prețurī reduse, pentru 36 cr. sēu 1 francū, primescū calendarulū Caliculū espedatū franco.

De probā primescū primulū numărū alū Caliculū pe anulū 1894 toți cei-ce ni-lū cerū.

La cincī abonamente de ori-ce naturā dāmū alū șeselea gratuitū.

Concedemū și plătirea abonamentulū ori-cānd în decursulū anulū

Devisā Caliculū, care acum intrā în anulū alū 14-lea, a fostū și e: Lecturā originalā humoristicā și satiricā și risū cu ori-ce prețū.

A se adresa la Sibiiu

Administrația Caliculū.